



# PRIOPĆENJE

## FIRST RELEASE



Molimo korisnike da prilikom uporabe podataka obavezno navedu izvor  
*Users are kindly requested to mention the data source*

GODINA/ YEAR I

SARAJEVO, 04.01.2018.

BROJ/ NUMBER II

## EKONOMSKI RAČUNI OKOLIŠA

### ENVIRONMENTAL ECONOMIC ACCOUNTS

## DOMAĆA POTROŠNJA MATERIJALA, 2015-2016

### Domestic material consumption DMC, 2015-2016

Domaća potrošnja materijala (DPM) u Bosni i Hercegovini bilježi blagi porast u 2015. i 2016. godini. Domaća potrošnja materijala u 2016. godini je iznosila 40 853 609 tona, što je za 13,3% više u odnosu na prethodnu godinu.

*Domestic material consumption (DMC) in Bosnia and Herzegovina recorded a slight increase in 2015 and 2016. Domestic material consumption in 2016 was 40 853 609 tones, which was by 13.3% more than in previous year.*

Domaće vađenje materijala (DVM) u 2016. godini je iznosilo 34 404 186 tona i bilježi rast od 13,7 % u odnosu na prethodnu godinu. Promatrano prema kategorijama materijalnih resursa, najveće učešće u domaćem vađenju materijala imala su fosilna goriva (36,1%) i nemetali (31%), slijedi biomasa (26,2%) i rude metala (6,7%).

*Domestic extraction of materials (DME) in 2016 amounted to 34 404 186 tons, with growth of 13.7% compared to the previous year. Broken down by category of material resources, the largest share in the domestic extraction of material are fossil fuels (36.1%) and non-metals (31%), followed by biomass (26.2%) and metal ores (6.7%).*

Fizički trgovinski bilance u 2016. godini je iznosio 3 449 080 tona, što je za 9,2% više nego u prethodnoj godini.

*The physical trade balance in 2016 amounted to 3 449 080 tons, which is 9.2% more than in the previous year.*

U 2016. godini uvoz robe iznosio je 9 786 555 tona i bilježi rast od 6,7% u odnosu na prethodnu godinu. Najveće učešće je zabilježeno za fosilna goriva (40,1%), slijedi biomasa (27,8%), nemetali (16,5%), rude metala (10,7%), i ostalo (4,9 %).

*In 2016, the import of goods amounted to 9 786 555 tons and recorded a growth of 6.7% in relation to the previous year.*

*The largest share was recorded for fossil fuels (40.1%), followed by biomass (27.8%), non-metals (16.5%), metal ores (10.7%) and other (4.9%).*

Izvoz robe u 2016. godini bilježi rast od 5,4% u odnosu na prethodnu godinu. Nemetali su imali najveće učešće u ukupnom izvozu (28,6%), zatim slijede rude metala (22,6%), biomasa (21,4), fosilna goriva (18,7 %) i ostalo (8,7).

*Exports of goods recorded growth by 5.4% compared to the previous year. Non-metals had the largest share in total exports (28.6%), followed by metal ores (22.6%), biomass (21.4%), fossil fuels (18.7%) and other (8.7%).*

**Tablica 1. Domaće vađenje materijala, uvoz i izvoz za glavne kategorije materijala (tona), 2015-2016***Table 1: Domestic material extraction, import and export for the major categories of materials (tons), 2015-2016*

		<b>Domaći ekstrahovani resursi/Domestic extracted resources</b>	<b>Uvoz/Import</b>	<b>Izvoz/Export</b>
<b>Ukupno/ Total</b>	2015	<b>32 898 748</b>	<b>9 168 789</b>	<b>6 010 928</b>
	2016	<b>37 404 186</b>	<b>9 786 555</b>	<b>6 337 475</b>
<b>Biomasa/ Biomass</b>	2015	7 710 832	2 550 491	1 236 848
	2016	9 800 764	2 717 857	1 354 373
<b>Rude metala/ Metal ores</b>	2015	2 934 521	1 083 722	1 513 016
	2016	2 517 087	1 050 603	1 430 398
<b>Nemetali/ Non-metals</b>	2015	10 141 565	1 349 780	1 786 715
	2016	11 598 188	1 616 813	1 815 732
<b>Fosilna goriva/ Fossil fuels</b>	2015	12 111 830	3 704 378	1 005 976
	2016	13 488 147	3 925 543	1 183 857
<b>Otpad/ Waste</b>	2015	-	16 025	285
	2016	-	9 493	156
<b>Ostalo/ Other</b>	2015	-	464 393	468 088
	2016	-	466 246	552 959

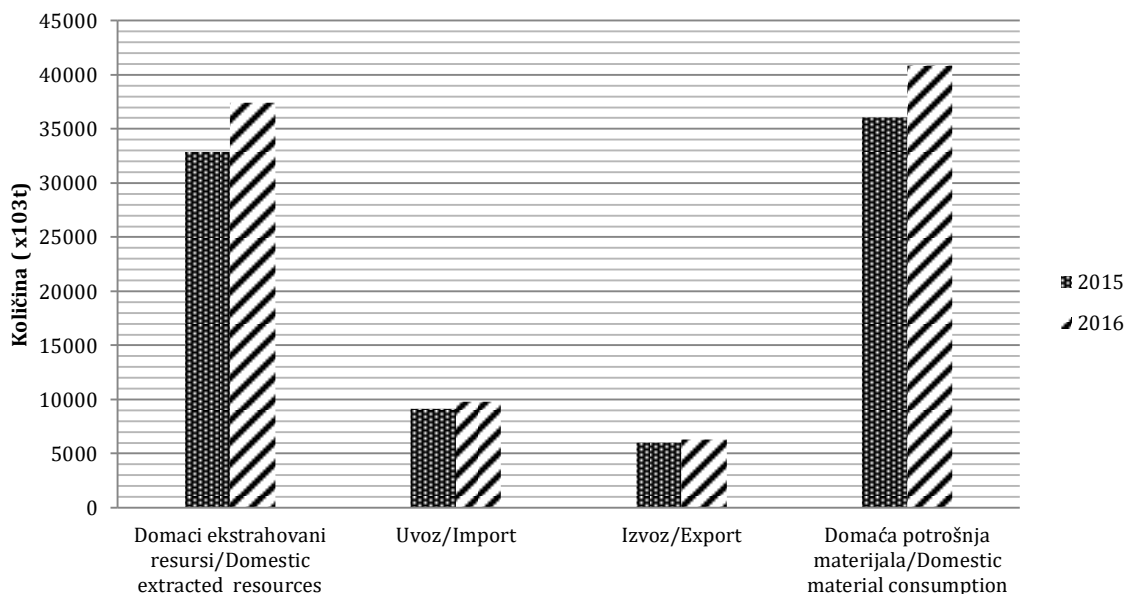
**Tablica 2. Indikatori materijalnih tokova (u tonama), 2015-2016**

Table 2: Material flow indicators in (tons), 2015-2016

		<b>Domaća potrošnja materijala/ Domestic material consumption</b>	<b>Fizički trgovinski bilans/ Physical trade balance</b>	<b>Direktni materijalni input/ Direct material input</b>
<b>Ukupno/ Total</b>	2015	<b>36 056 609</b>	<b>3 157 861</b>	<b>42 067 537</b>
	2016	<b>40 853 266</b>	<b>3 449 080</b>	<b>47 190 741</b>
<b>Biomasa/ Biomass</b>	2015	9 024 475	1 313 643	10 261 323
	2016	11 164 248	1 363 484	12 518 621
<b>Rude metala/ Metal ores</b>	2015	2 505 227	-429 294	4 018 243
	2016	2 137 292	-379 795	3 567 690
<b>Nemetali/ Non-metals</b>	2015	9 704 630	-436 935	11 491 345
	2016	11 399 269	-198 919	13 215 001
<b>Fosilna goriva/ Fossil fuels</b>	2015	14 810 232	2 698 402	15 816 208
	2016	16 229 833	2 741 686	17 413 690
<b>Otpad/ Waste</b>	2015	15 740	15 740	16 025
	2016	9 337	9 337	9 493
<b>Ostalo/ Other</b>	2015	- 3 695	-3 695	464 393
	2016	-86 713	- 86 713	466 246

## Slika 1. Uvoz, izvoz, domaća eksploatacija i potrošnja materijala

Graph 1: Export, import, domestic material extraction, material consumption



### METODOLOGIJA

Za određivanje Domaće potrošnje materijala - DPM primjenjuje se metodologija za Ekonomske račune materijalnih tokova (Economy-wide material flow accounts EW-MFA), sukladno Regulativom (EU) br. 691/2011 Europskog parlamenta i Vijeća o europskim ekonomskim računima okoliša, posebno Annex III Regulative - Modul za EW MFA.

Domaća potrošnja materijala - DPM je ukupna količina materijalnih resursa iskorištenih u nacionalnoj ekonomiji. DPM mjeri godišnju količinu izvađenih i akumuliranih sirovina koje su upotrebljene u nacionalnoj ekonomiji, uvećanu za razliku fizičkog uvoza i fizičkog izvoza robe. Obzirom da će akumulirani materijali (zalihe) jednom biti pretvoreni u emisije i otpad, vrijednost DMC također ukazuje i na potencijalna opterećenja na okoliš u procesu eksploatacije ili prerade sirovina.

Ekonomske račune protoka materijala bilježe protoke prirodnih inputa (domaće vađenje materijala) i proizvoda (uvoz, izvoz), s pomoću detaljne podjele za određene kategorije materijala. Metodologija ekonomskih računa materijalnih tokova uključuje kompilaciju ukupnih materijalnih inputa u nacionalnu ekonomiju, promjenu materijalnih zaliha u ekonomiji i output materijala za druge ekonomije ili za okoliš. EW-MFA pokriva sve čvrste, gasovite i tečne materijale, osim vode i zraka. Voda koja se nalazi u proizvodima je uključena. EW-MFA uključuje sljedeće kategorije materijala:

- Biomasa i proizvodi od biomase;
- Metalne rude i koncentracije, sirove i obrađene;
- Nemetalni minerali, sirovi i obrađeni;
- Naftni resursi, sirovi i obrađeni;
- Drugi proizvodi
- Izvezeni otpad za finalni tretman i odlaganje

Tri su glavne komponente Domaće potrošnje materijala (DPM):

- domaće vađenje sirovina
- ukupni uvoz;
- ukupni izvoz.

DPM se dobiva sabiranjem godišnje količine domaće eksploatacije materijala i uvoza materijala, ali bez materijala koji su izvezeni (uključujući i materijale koji su ugrađeni u proizvode koji se izvoze).

$$DPM = DVM + \text{uvoz} - \text{izvoz}$$

*Domestic material consumption - DMC applies the methodology Economy-wide material flow accounts EW-MFA, in accordance with Regulation (EU) no. 691/2011 of the European Parliament and the Council on European environmental economic accounts, particularly Annex III Regulation - Module for EW-MFA.*

*Domestic material consumption is the total amount of material resources utilized in the national economy. DMC measure annual volume extracted and accumulated raw materials that are used in the national economy, plus the difference of physical import and export of physical goods. Considering that the accumulated materials (stocks) once be converted into emissions and waste, the value of DMC also points to the potential burden on the environment in the process of exploitation and processing of raw materials.*

*Economic material flow accounts record flows of natural inputs (domestic extraction of materials) and products (imports and exports), by means of detailed division for certain categories of material. The methodology of economic accounts of material flows includes a compilation of the total material inputs into national economies, changing the material reserves in the economy and output material for other economies or to the environment.*

*EW-MFA covers all solid, gaseous and liquid materials, except water and air. Water that is in the products is included. EW-MFA includes the following categories of materials:*

- Biomass and produced from biomass;
- Metal ores and concentrates, raw and processed;
- The non-metallic minerals, raw and processed;
- Petroleum resources, raw and processed;
- Other products
- Exported waste for final treatment and disposal

*There are three main components of domestic material consumption:*

- the domestic extraction of raw materials
- the total imports;
- the total exports.

*DMC is derived by adding the annual amount of extraction of domestic raw materials and import materials (constituting domestic input materials, ie. the use of materials in the economy), of which detract export materials.*

*DMC = DME + import - export*

---

**Izdaje i tiska Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26**  
*Published and printed by the Agency for Statistics of the Bosnia and Herzegovina, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26*

**Telefon/Phone: +387 (33) 911 911 · Telefaks/Telefax: +387 (33) 220 622**  
**Elektronička pošta/E-mail : bhas@bhas.ba · Internetska stranica/Web site: <http://www.bhas.ba>**

**Odgovara: mr. sc. Velimir Jukić, Ravnatelj**  
*Person responsible: MSc. Velimir Jukić, Director*

**Priopćenje pripremili: mr. sc. Ševala Korajčević, Tamara Šupić**

*Prepared by: MSc. Ševala Korajčević, Tamara Šupić*

**Podaci iz ovog priopćenja objavljuju se i na internetu**  
*First Release data are also published on the Internet*

---